

Tető a fejed felett

Látogatóban Dr. Gyeney Lauránál

Szabó Orsolya felvétele

Elmúlt az ünnepi időszak, amikor érzékenyebben figyeltünk a bennünket körülvevő világra és az abban zajló eseményekre. Az újév zajos köszöntése után lélekben felkészülünk az elkövetkező időszakban ránk váró feladatokra. Egy, a közvetlen környezetünkben dúló háború negyedik évébe léptünk, amelyre néhány esztendővel ezelőtt még nem is gondoltunk. Ha figyelemmel kísérjük a körülöttünk zajló eseményeket, egyetlen kívánságunk, hogy az előttünk álló év ne legyen rosszabb, mint a búcsúzó, és ha már semmi kedvezőt nem hozna számunkra, legalább ne vegyen el senkit szeretteink közül.

Az ember – szerencsére – örök optimista. Ez a derűlátás ad neki erőt ahhoz, hogy még a legnehezebb helyzetekből is talpra álljon és tovább lépjen. Ez a rendkívüli lelki erő segített őseinknek is abban, hogy ott-hont teremtsenek egy új haza ismeretlen körülményei között, és évszázadokon át fennmaradjanak. Nem törték meg őket természeti katasztrófák, háborúk, járványok vagy a kedvezőtlen környezet. Erőt adott nekik az Úristenbe vetett mély hitük, amelyre támaszkodtak, amikor új ott-hont kerestek, amikor szerény lakhelyeket építettek maguknak, s – természetesen – Isten hajlékait és iskolákat is. Hogy legyen fedél a fejük felett. Pompás templomaink és iskolaépületeink ma is a szlovákság legfontosabb kifejeződése és jelképei falvainkban, városainkban. Rajtuk nyugszik a vallási és nyelvi közösségek összetartozásának érzése. Az egykor zárt közösségé, amelynek tagjai nemcsak közös Istent, hanem közös értékeket is vallottak. Ezek az értékek és szabályok határozták meg életüket, irányították és támogatták minden élethelyzetben őket.

A mai nemzedék feladata ennek az örökségnek a gondozása és gyarapítása. Több mint húsz év telt el azóta, hogy önkormányzatunk élt a törvény adta lehetőségekkel, és megkezdte az első kétnyelvű szlovák-magyar iskola működtetését. Ez az intézmény korábbi fenntartójával és az iskola épületének tulajdonosával kötött megállapodás alapján történt. További tíz év telt el, amikor az Országos Szlovák Önkormányzat fokozatosan átvette az iskolákat, és elkezdte gondozni az ingatlanokat is. Először használati joggal rendelkezett, majd az ingó és ingatlan vagyon kezelője, később pedig a nemzetiségi törvény módosítása alapján tulajdonosa lett. Ez a változás az iskolaépületek és kollégiumok korszerűsítésére szolgáló források megszerzésének egyszerűsítését és megkönnyítését szolgálta. Az országos önkormányzat mellett az óvodák és általános iskolák fenntartásának nehéz feladatát *Mátraszentimre*, *Nézsza*, *Sámsonháza*, *Dabas-Sári*, *Tatabánya-Bánhida* és *Tardos* helyi szlovák választott testületei is magukra vállalták. A szlovák nemzetiségi önkormányzatok jó gazdái lettek azoknak az épületeknek, amelyekben az iskolák működnek. A kormányzati támogatásnak és a szlovák választott testületek jelentős erőfeszítéseinek köszönhetően minden évben felújítási és korszerűsítési munkálatokat végeznek az iskolaépületeken – ablakokat cserélnek, modernizálják a fűtési és elektromos hálózatot, bútorokat és egyéb berendezéseket szereznek be. Az épületek eredeti tulajdonosai, a helyi önkormányzatokkal kötött szerződésekből eredő kötelezettségek mellett a fenntartókat az is motiválja, hogy vonzó környezetet teremtsenek az intézményekbe járó gyermekek számára. Mert azoknak a szülőknek, akik eldöntik, hogy melyik iskolát válasszák gyermekeik számára, a tanítás tartalma fontos, egy jó tanár pótolhatatlan, de az is meghatározó, hogy milyen fedél van a gyerekek feje felett.

A helyi néprajzi gyűjtemények tömeges létrehozása hazánkban az 1970-es években kezdődött. Az első úgynevezett tájházak között volt a szlovák lakosság tárgyi örökségét őrző gyűjtemény *Kesztölcön* (1964). A hazai nemzetiségek közül a németeknek és a szlovákoknak van a legtöbb ilyen gyűjteményük. 77 gyűjteményünk van, ebből körülbelül 61 népi építészeti házban található, amelyek felújításához a Koós Károly Programból lehet támogatást nyerni. E gyűjtemények közül sokat a helyi szlovák önkormányzatok birtokolnak vagy üzemeltetnek, lelkiismeretesen ápolva a szlovák közösség örökségét. E vagyoni szakszerű gondozásának elősegítése érdekében az Országos Szlovák Önkormányzat 2006-ban megalapította a *Legatum* gazdasági társaságot. Bár ez a terület jelenleg a Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézetének ernyője alá tartozik, az eredeti cél nem változott. A rendszeres, éves képzéseken elismert szakemberek adják át a gyűjtemények gondozóinak a kiállított tárgyak kezelésével kapcsolatos ismereteket. Természetesen a karbantartásukhoz és újjáépítésükhöz rendelkezésre álló forrásokról is kapnak tájékoztatást, mert az értékeinket védelmező tetőnek nem szabad beáznia.

Önkormányzatunk a tulajdonosa annak a *Sátoraljaújhelyhez* tartozó *Rudabányácskán* álló épületnek is, amelyben a *Zempléni Szlovákok Néprajzi Gyűjteménye* található. Ez az elmúlt években felújításon is átesett: az elektromos hálózat és a tető korszerűsítése mellett maga a kiállítás is megújult, amely a legmodernebb technológia alkalmazásának köszönhetően vonzóbbá vált. A ház hátsó részében kialakított közösségi terek múzeumpedagógiának és nemzedékek találkozásának, közös tevékenységüknek adnak helyet. A múlt évtől a Nógrád és Heves megyei szlovákok állandó kiállítására is büszkék lehetünk, amelyet *Vanyarcon*, a Dessewffy-kúriában hoztuk létre, a községi önkormányzattól ingyenesen használatba kapott épületben. A gazdaságosabb üzemeltetés érdekében jelenleg az elektromos hálózat korszerűsítése és a födém szigetelése zajlik. Mindkét gyűjtemény valójában az első lépés a *Magyarországi Szlovákok Múzeuma* létrehozásához. Az új intézmény a Rákóczi úti, korábbi szlovák evangélikus templomból kinövő új *Szlovák Kulturális Központban* kap helyet, amely 2025-ben vadonatúj tetőt kapott.

A kormány támogatási politikájának köszönhetően az elmúlt években szlovák közösségi központokat hoztak létre és újíttak fel számos szlovákok lakta városban és községben. Ez az infrastruktúra, amely a helyi szlovák önkormányzatok és egyesületek jelentős erőfeszítése árán született, fokozatosan állandó helyszínné válik, ahol a szlovák közösség tagjai és szimpatizánsaik rendszeresen találkozhatnak, és egyúttal láthatóbbá is teszi őket. Ennek köszönhetően a helyi szintű szlovák kezdeményezések végre fedélre tesznek szert. A következő időszak feladata ezen intézmények finanszírozási rendszerének kidolgozása és megvalósítása lesz, annak érdekében, hogy azok hosszú években át betölthessék küldetésüket.

Hollerné Racskó Erzsébet,
az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke
Forrás: Ludové noviny

Hollerné Racskó Erzsébet elnök

Látogasson el honlapunkra: www.nemzetisegek.hu